

Yılmaz, N., Doğan, N. (2015). İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Meslek Tercihlerini Etkileyen Faktörler: Hacettepe Üniversitesi Örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 405-421

Geliş Tarihi: 06/10/2014

Kabul Tarihi: 21/05/2015

İLKÖĞRETİM MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEK TERCİHLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Nadide YILMAZ*
Nuri Doğan**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı ilköğretim Matematik Öğretmenliğinde okuyan adayların öğretmenliği tercih nedenlerini ortaya çıkarmak ve bu tercihlerin sırasında sınıf düzeyine bağlı olarak değişim olup olmadığını incelemektir. Bu amaçla 2013-2014 eğitim öğretim yılında Hacettepe Üniversitesi'nde öğrenim gören 144 ilköğretim Matematik Öğretmen adayı ile çalışılmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan ölçme aracı ile toplanmış ve analiz edilmiştir. Bulgular ilköğretim Matematik Öğretmen adaylarının matematik öğretmenliğini seçmelerinde en etkili olan faktörün "kişiliğime uygun olması", en az etkili olan faktörün "geleneksel öğretmenlerin yerini alma isteği" olduğunu göstermiştir. Bu tercihlerin sınıf düzeyine göre farklılaşma durumları incelendiğinde ilk ve son tercihlerin değişmediği aradaki tercihlerde farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Bu farklılıkların istatistiksel olarak önemli olup olmadığına dair analizlerde anlamlı bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır. Elde edilen bu verilerden yola çıkarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: ilköğretim matematik öğretmen adayları, öğretmenlik mesleği, meslek tercihi.

FACTORS OF AFFECTING PRE-SERVICE MIDDLE SCHOOL MATHEMATICS TEACHERS' CHOICE OF PROFESSION: SAMPLE OF HACETTEPE UNIVERSITY

ABSTRACT

The purposes of this study were to determine reasons of preservice middle school mathematics teachers in preferring teaching as a profession and to investigate whether these preferences change depending on grade level. For this purpose, in the 2013-2014 academic year, 144 preservice middle school mathematics teachers who enrolled in Hacettepe University were selected for the study. Data was collected with the instrument developed by the researchers and then analyzed. Results of the study showed that the most effective factor for preservice middle school mathematics teachers in preferring mathematics teaching is "my personality is appropriate", the least influential factor is "to replace the traditional teachers". When these preferences were examined for status change in terms of grade level, it was seen that the first and last choices were the same but there were differences in the remaining choices. Analysis of data revealed that these differences are not statistically significant. Based on the data obtained, various suggestions have been made.

Keywords: pre-service middle school mathematics teachers, teaching profession, choice of profession

---

* Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Matematik Eğitimi, e-posta: nadideylmz20@gmail.com

** Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, e-posta: nurid@hacettepe.edu.tr

1. GİRİŞ

Birey için meslek, çeşitli ihtiyaçların karşılanması ve hayatla ilgili bakış açısının oluşması sürecinde önemli bir etmendir. Eğer kişiliğe uygun bir meslek seçilmezse bu durum olumsuz etkilenmeye neden olabilir ve mesleki doyumsuzluğu beraberinde getirir (Altıntaş, 1999; Kuzgun, 2008). Bu anlamda belki de bu olumsuz durumların toplumlara en çok etkilediği mesleklerden biri öğretmenliktir. Öğretmenlik mesleği sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlarda bilgi gerektirmesinin yanında özel uzmanlık bilgisi gerektiren profesyonel bir alandır (Erden, 2005). Bireylerin sosyalleşmesi, topluma kazandırılması ve nitelikli insan gücünün yetişmesi sürecinde çok önemli bir role sahip olan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini neden tercih ettikleri incelenmesi gereken bir durum olarak karşımıza çıkar (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005; Çermik, Doğan ve Şahin, 2010). Çünkü nitelikli öğretmen yetiştirilebilmesi için öğretmen adaylarının mesleğe karşı bakış açıları çok önemlidir (Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın, 2009; Şara ve Kocabaş, 2012).

Araştırmalar öğretmen adaylarının öğretmenliği tercih nedenlerinin çeşitli etkenlere dayalı olarak şekillendiğini ifade etmiştir. Övet (2006) bu etmenleri bilinç, güvence, ideal ve etkilenme başlıkları altında incelemiştir. Bilinç kategorisinin eğitime katkıda bulunma, mesleğin gerektirdiği nitelikler, toplumsal ilerleme, çocukları çok sevme bileşenlerini içerdiği; güvence kategorisinin iş güvencesi olması, mezun olunca işin hemen hazır olması, sosyal güvencesinin olması bileşenlerini içerdiği, ideal kategorisinin üniversite sınavında başka bölümlere puanın yetmemesi, idealindeki meslek olması bileşenlerini içerdiği etkilenme kategorisinin ise aileden veya yakın çevreden birinin öğretmen olması gibi bileşenleri kapsadığı ifade edilmiştir. Özbek (2007) ise bu bileşenleri kişisel, ekonomik ve sosyal faktörler olarak ayırmıştır. Boz ve Boz (2008) öğretmenliği seçme nedenlerini özveri, içsel ve dışsal etkenler olarak üç ana kategoride toplamıştır. Özveriden kaynaklanan etkenleri öğretmenlik mesleğinin toplum için gerekli ve önemli olması, topluma faydalı olması, içsel etkenleri öğretmenlik mesleğinin yaptıkları, öğretmekten alınan haz ve çocukları sevme, dışsal etkenleri ise mesleğin olanakları, yaz tatili, iş bulma imkanı şeklinde sıralamıştır. Bursal ve Burdur (2013) ise meslek seçiminde etkili olan faktörleri özsel ve dışsal nedenler olarak ayırmıştır.

Literatür incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerini farklı açılardan inceleyen çalışmalar olduğu dikkati çekmektedir (Boz ve Boz, 2008; Bursal ve Buldur, 2013; Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın, 2009; Karadağ, 2012; Kılcan, Keçe, Çepni ve Kılınç, 2014; Övet, 2006; Özbek, 2007; Özsoy, Özsoy, Özkara ve Memiş, 2010; Şara ve Kocabaş, 2012; Tataroğlu, Özgen ve Alkan, 2010). Yapılan çalışmaların öğretmen branşları bazında farklılaştığı söylenebilir. Sadece sınıf öğretmen adayları ile yapılmış çalışmaların yanında farklı branşlardaki öğretmen adaylarının birlikte değerlendirildiği çalışmalar dikkati çekmiştir. Sınıf öğretmen adayları ile yapılmış çalışmalar incelendiğinde Övet (2006) 262 birinci ve dördüncü sınıf öğretmen adayının mesleği tercih sebeplerini incelemiştir. Veriler öğretmen adaylarının öğretmenliği tercih ederken bilinç, güvence, ideal ve etkilenme faktörlerini baz aldıklarını ortaya çıkarmıştır. Bu faktörlerin içerisinde meslek seçimini en çok açıklayan faktörün bilinç olduğu ve

buradan öğretmenliğin bilinçli olarak seçildiği ifade edilmiştir. Çermik, Doğan ve Şahin (2010) sınıf öğretmeni adaylarının mesleği tercih sebepleri ve öğretmen yetiştirme sonunda mevcut tercihlerde bir değişiklik olup olmadığını ortaya çıkarmaya yönelik gerçekleştirdikleri çalışmalarında öğretmen adaylarının mesleğe girişte sırasıyla çıkarıcı, dışsal, içsel ve özgeci etkenlere göre mesleği tercih ettikleri belirlenirken, mezuniyet aşamasında dışsal etkenlere oranla, içsel ve özgeci etkenlerin tercih sebebi olduğu gözlenmiştir. Şara ve Kocabaş (2012)'in aynı amaçla gerçekleştirdiği çalışmada ise 588 dördüncü sınıf öğretmen adayının görüşlerini alınmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmenliği, kendilerine en uygun meslek olarak düşünmeleri, üniversite sınavından alınan puan, iş garantisi, çocukları sevme, aile ve çevrenin etkisi ve diğer nedenlerle seçtikleri ortaya çıkmıştır. Buna ek olarak sınıf öğretmenliği bölümünün tercih sırasının on birinci tercih veya sonrası olduğu ortaya çıkmıştır.

Diğer bazı çalışmalarda ise Matematik, Türkçe ve Fen bilgisi öğretmen adaylarına yoğunlaşmış ve öğretmen adaylarının bu konudaki görüşleri ortaya çıkarılmıştır. Tataroğlu, Özgen ve Alkan (2010) matematik öğretmenliğini yeni kazanan adayların öğretmenliği tercih nedenlerini ve beklentilerini ortaya çıkarmaya yönelik bir çalışma gerçekleştirmiştir. 33 öğretmen adayının görüşleri açık uçlu sorularla ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Elde edilen veriler matematiğe yönelik ilgi ve sevgi, öğretmenliği uygun bir meslek olarak görme ve diğer tercihlere yerleşememenin tercih nedenlerinin başında geldiğini göstermiştir. Karadağ (2012) ise Türkçe öğretmeni adaylarının mesleğini tercih nedenlerini inceleyen bir çalışma gerçekleştirmiştir. 82 birinci ve dördüncü sınıf öğretmen adayının katıldığı çalışmada veriler analiz edildiğinde birinci sınıf öğretmen adaylarının mesleği sevme, bireyleri eğitime arzusu, toplumda saygın bir yerinin olması gibi görüşlere dördüncü sınıflardan daha fazla katıldıkları ortaya çıkmıştır. Bursal ve Buldur (2013) ise 379 Fen bilgisi öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirdikleri çalışmada mesleği tercih nedenlerinin özsel nedenler ve dışsal nedenler olarak iki faktörden oluştuğunu ortaya çıkarmıştır. Özsel nedenlerin dışsal nedenlere göre daha etkili olduğu görülmüştür. Özsel nedenlerin alt boyutları olan özgeci ve içsel nedenlerden, özgecinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde mesleği tercihte etkili olan faktörlerin özgeci, içsel ve dışsal nedenler olarak sıralandığı ortaya çıkmıştır.

İncelenen diğer çalışmalarda ise farklı branşlardaki öğretmenlerin mesleği tercih sebepleri ele alınmıştır. Boz ve Boz (2008) kimya ve matematik öğretmen adaylarının öğretmenliğini tercih etme nedenlerini incelemiştir. 38 öğretmenin görüşleri açık uçlu sorular yardımıyla toplanmıştır. Öğretmen adaylarının daha çok içsel ve dışsal etkenlerden dolayı öğretmen olmak istedikleri ortaya çıkmıştır. Tercih nedenleri ele alındığında ise öğretmeyi sevme, öğrencilik yıllarındaki öğretmenlerden olumlu etkilenme, dersi sevme gibi etkenlerin ön planda olduğu görülmüştür. Uzbek (2007) öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmelerinde etkili olan kişisel, ekonomik ve sosyal faktörlerin etkililik derecesini incelemiştir. Sınıf, matematik, sosyal bilgiler ve fen bilgisi öğretmenliğinden 470 birinci ve dördüncü sınıf öğretmen adayı ile çalışılmıştır. Veriler analiz edildiğinde öğretmenlik mesleğini tercihte kişisel tercih ile ilgili faktörlerin, ekonomik ve sosyal faktörlere göre daha etkili olduğu görülmüştür. Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın (2009) ise Ortaöğretim Fen ve Matematik Eğitimi tezsiz yüksek lisans öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmada öğretmen adaylarının

öğretmenlik mesleğini tercih sebeplerini incelemişlerdir. Fizik öğretmenliğinde okuyan 17, biyoloji öğretmenliğinde okuyan 12 ve matematik öğretmenliğinde okuyan 19 öğretmen adayının görüşleri alınmıştır. Veriler öğretmen adaylarının öğretmeyi sevme, iş olanağı, çalışma saatleri ve şartlarının uygunluğu gibi sebeplerle öğretmenlik mesleğini seçtiklerini ortaya çıkarmıştır. Fizik öğretmen adayları ders anlatmayı ve çocukları sevdikleri için bu mesleği tercih ettiklerini ifade ederken, biyoloji ve matematik öğretmen adayları buna ek olarak iş olanağı, çalışma saatleri ve şartlardan dolayı bu mesleği seçtiklerini belirtmişlerdir. Özsoy, Özsoy, Özkara ve Memiş (2010) öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerini ortaya çıkarmayı amaçladıkları çalışmalarında sınıf, fen, sosyal ve okul öncesi 855 öğretmen adayının görüşlerini almışlardır. Veriler analiz edildiğinde bilinç, güvence ve ideal faktörlerinde kız ve erkek öğretmen adaylarından kızlar lehine anlamlı bir fark olduğu, öğretmen adaylarının %68'inin öğretmenlik mesleğini bilinçli olarak seçtiği ortaya çıkmıştır. Kılcan, Keçe, Çepni ve Kılınç (2014) öğretmen adaylarının öğretmenliği bir meslek olarak seçme nedenlerini incelemişlerdir. 439 öğrenci ile yürüttükleri çalışmada tercih nedenleri olarak öğretmen bir yakınının olması ve üniversite sınavındaki tercih sırası değişkenlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı ortaya çıkmıştır.

Çalışmalar genel olarak değerlendirildiğinde tek bransa yönelmek yerine fizik, kimya, matematik gibi farklı branşlardaki öğretmen adaylarının genel görüşlerinin ortaya çıkarılmaya çalışıldığı gözlenmiştir (Boz ve Boz, 2008; Kılcan vd., 2014; Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın, 2009; Övet, 2006; Özsoy vd, 2010; Uzbek, 2007). Öğretmenlik mesleğini tercih etmeyle ilgili olarak tek bransa yönelik çalışmanın az olduğu dikkati çekmektedir (Bursal ve Burdur, 2013; Karadağ, 2012; Şara ve Kocabaş, 2012;). Ayrıca ilköğretim matematik öğretmen adaylarının tercihini etkileyen faktörler üzerinde yapılan çalışmaların diğer branşlardaki öğretmen adayları ile birlikte yapılmış çalışmalar olduğu ve öğretmenlik mesleğini tercih etmeyi etkileyen genel faktörler üzerine odaklanıldığı gözlenmiştir (Boz ve Boz, 2008; Kılcan vd, 2014; Övet, 2006; Uzbek, 2007). Özelinde sadece matematik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerini inceleyen bir araştırmaya rastlanmıştır (Tataroğlu, Özgen ve Alkan, 2010). Dolayısıyla ilköğretim matematik öğretmen adaylarının mesleği tercih nedenlerinin özel olarak incelenmesi ve sınıf düzeyine göre bir değişim olup olmadığının değerlendirilmesi bir ihtiyaç olarak görülmektedir. Bu ihtiyaçtan yola çıkarak araştırmanın amacı ilköğretim matematik öğretmenliğinde okuyan adayların öğretmenliği tercih nedenlerini ortaya çıkarmak ve sınıf düzeyine bağlı olarak değişim olup olmadığını saptamaktır. Bu görüşlerin ilköğretim matematik öğretmeni yetiştirme sürecini yönlendirmesi ve şekillendirmesi, matematik öğretmenliğini tercih eden öğrencilerin beklenti ve ihtiyaçlarının saptanması, matematik öğretimi sürecinde ön plana çıkarılması beklenen içeriğin oluşturulması, programların yeniden gözden geçirilmesi, yeni derslerin açılması vb. açılarından önemli olacağı düşünülmektedir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının mesleği tercih etmelerini etkileyen faktörlere verdiği önem sırası nasıldır?

2. İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının mesleği tercih etmelerini etkileyen faktörlere verdiği önem sırası sınıf düzeyine göre nasıldır?
3. İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının mesleği tercih etmelerini etkileyen faktörlere verdiği önem sırası sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma ilköğretim matematik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmesinde etkili olan faktörlerin önem sırasını belirlemeyi amaçlayan tarama modelinde bir çalışmadır. Tarama modeli ile bir grubun belirli özellikleri ortaya çıkarılmaya çalışılır. Bu süreçte incelenen durum istatistiksel değerlerden yararlanarak var olan şekliyle betimlenmeye çalışılır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012; Karasar, 2013).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırma grubunu 2013-2014 eğitim öğretim yılında Ankara ili Hacettepe Üniversitesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 144 öğrenci oluşturmuştur. Öncelikle katılımcılara araştırmanın amacı ve katılımın gönüllülük çerçevesinde olmasının önemi hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden bireylere ek olarak ölçme sürecine ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Sınıf Düzeyi	Öğrenci sayısı
1. Sınıf	40
2. Sınıf	29
3. Sınıf	32
4. sınıf	43
TOPLAM	144

Tablo 1 incelendiğinde en çok katılımın 4. Sınıf düzeyindeki öğrencilerde, en az katılımın ise ikinci sınıf düzeyindeki öğrencilerde gerçekleştiği görülmektedir. Araştırma yapılan üniversitenin kontenjanın yaklaşık 200-250 kişi olduğu düşünülürse öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun araştırmaya katıldığı söylenebilir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Öğretmen adaylarının ilköğretim matematik öğretmenliğini tercih etmelerini etkileyen faktörleri belirlemek için gereken ölçme aracı araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Ölçme aracı geliştirilirken literatür incelenmiş, çeşitli makalelerde kullanılan ölçekler gözden geçirilmiştir (Bursal ve Burdur, 2013; Boz ve Boz, 2008; Övet, 2006; Uzbek, 2007). Yapılan bu çalışmalar sonunda bir soru havuzu oluşturulmuştur. Soru havuzundan literatürdeki araştırma sonuçları dikkate alınarak ve 3 alan uzmanının görüşünden yararlanılarak ilköğretim matematik öğretmenliğini tercihte diğerlerine göre daha etkili olduğuna karar verilen 10 ifade (faktör) seçilmiştir. Bu ifadeler öğretmen adaylarının sıralama yapacakları şekilde düzenlenmiş ve gerekli yönergeler eklenerek ölçme aracı uygulanabilir hale getirilmiştir. Ölçme aracında kullanılan 10 faktör “sağlayacağı olanaklar, bazı alanlara göre öğrenimin daha kolay olması, karşılaşılan öğretmen modelleri, yerleştirme puanının yetmesi, idealimdeki meslek olması, kişiliğime uygun olması, kendimi geliştirmeye olanak tanınması, “kutsal” bir meslek olması, geleneksel öğretmenlerin yerini alma isteği ve ailemin istemesi” şeklinde ifade edilmiştir.

2.4. Verilerin Analiz Edilmesi

Ölçme aracına alınan faktörlerin önem derecelerini belirleyebilmek için sıralama yargılarıyla ölçekleme yaklaşımı kullanılmıştır. Sıralama yargılarıyla ölçekleme yaklaşımı uyarıcıların ardışık aralıklarla sınıflandığı durumlarda aralık sınırlarıyla uyarıcıların ölçek değerleri arasındaki ilişkileri belirlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır (Guilford, 1954; Turgut ve Baykul, 1992; Kan, 2008). Turgut ve Baykul (1992)’a göre sınıflama yargılarını ortaya çıkarabilmek için gözlemciler k tane uyarıcı verilir ve bu uyarıcıları sıralamaları istenir. Buradan elde edilen gözlemci yargılarına dayalı olarak ölçek değerleri belirlenir. Elde edilen bu ölçek değerleri aynı zamanda ifadelerin önem derecelerini ve diğer ifadelerle göre sıralamadaki yerlerini belirlemeyi sağlamaktadır. Sıralama yargıları ölçekleme yaklaşımı sınıflama yapılacak psikolojik boyutun sıralı sınıflara bölünebileceğini, verilen bir sınıfın sınırının psikolojik boyutta belli bir noktada sabit olmadığını ve verilen bir uyarıcının ölçekleme boyutundaki değerinin bir sınıfın üst sınırının altındaysa gözlemcinin uyarıcıyı o sınıfa koyacağı sayıltılarına dayanmaktadır (Turgut ve Baykul, 1992).

Analizin ilk aşamasında ilgili özelliklerin önem sırasına göre en önemliden önemsiz doğru 1-10 arasında sıralanmasına dayalı olarak toplanan verilerle sıra frekanslarına ilişkin matris oluşturulmuştur. Matrisin sütun toplamları alınıp gözlemci sayısının karesine bölünerek oranlar matrisi (P) elde edilmiştir. P matrisindeki oran değerlerine karşılık gelen birim normal sapma değerleri (Z değerleri) hesaplanarak birim normal sapmalar matrisi (Z matrisi) oluşturulmuştur. Z matrisinin sütun toplamlarının hesaplanmasının ardından, sütun toplamları özellik sayısı olan 10’a bölünerek her bir özelliğe ait ölçek değeri bulunmuştur. Z değerleri negatif değerleri de içerdiğinden çıkan ölçek değerlerini negatiflikten kurtarmak amacıyla en küçük ölçek değeri sıfıra kaydırılarak bu değer mutlak değeri tüm ölçek değerlerine eklenmiştir. Böylece tüm özelliklere ait ölçek değerleri elde edilmiştir. Ölçek değerlerine en yüksekten en küçüğe doğru 1-10 arası numara verilerek sıralanmış ve faktörlerin ilköğretim matematik öğretmenliğini tercih etme düzeyleri (sıraları) belirlenmiştir.

Ölçek değerlerinin yorumlanabilmesi ve anlamlı olması için ölçekleme varsayımlarının sağlanması gerekir. Bunun kontrolü ise hata ve iç tutarlık değerlerinin istenilir düzeyde

olup olmadığına bakarak yapılmaktadır (Turgut ve Baykul, 1992). Bu amaçla öncelikle elde edilen ölçek değerlerinden hareket edilerek işlem tersine çevrilir. Ölçek değerleri arasındaki farklar alınarak Z birim normal sapmalar matrisi ve Z matrisinden de teorik oranlar matrisi elde edilir. Bu işlemin ardından teorik oranlar matrisi ile gözlenen oranlar matrisindeki hücre farklarının ortalaması hesaplanarak ortalama hata elde edilir. Ortalama hata, gözlenen değerlerle teorik değerler arasındaki uyumun ortalama değerini, yani uyumun ölçüsünü verir ancak göreceli olduğunda yorumlamak güçtür. Ortalama hatanın manidar olup olmadığı ki-kare istatistiğinden yararlanılarak test edilir. Ki-kare istatistiği teorik oranlar matrisi ile gözlenen oranlar matrisindeki hücre farklarının kareleri toplamının $821/N^2$ ye bölünmesiyle hesaplanır. Elde edilen bu ki-kare değeri $(K-1)*(K-2)/2$ serbestlik derecesindeki tablo değeri ile karşılaştırılır. Bu araştırma verileri için ortalama hata değeri 0,004824 olarak elde edilmiştir. Ortalama hatanın göreceli olarak çok küçük olduğu söylenebilir. Ortalama hata değerine ilişkin hesaplanan ki-kare değeri ise $X^2 = 5,053934$ olarak hesaplanmıştır. Elde edilen ki-kare değerinin 0,05 manidarlık düzeyi ve 36 serbestlik derecesi için tablo değerinden küçük olduğu görülmüştür. ($X^2 = 5,053934 < X^2_{\text{Tablo (0,05; 30)}} = 43,773$, $X^2_{\text{Tablo (0,05; 40)}} = 55,76$). Elde edilen bu bulgulardan hareketle verilere ilişkin iç tutarlılığın ve sıralama yoluyla ölçeklemenin varsayımlarının sağlandığı söylenebilir. Diğer yandan her bir sınıf seviyesi için ortalama hata ve ki-kare değerleri ayrı ayrı incelendiğinde ise birinci sınıflar için ortalama hata değeri 0,008549 ve ki-kare istatistiği 11,12705 ($p > 0,05$); ikinci sınıflar için ortalama hata değeri 0,00747 ve ki-kare istatistiği 2,237779 ($p > 0,05$); üçüncü sınıflar için ortalama hata değeri 0,008041 ve ki-kare istatistiği ($p > 0,05$) 3,29708; dördüncü sınıflar için ortalama hata değeri 0,027297 ve ki-kare istatistiği 27,26209 ($p > 0,05$) olarak hesaplanmıştır. Tüm sınıf düzeylerinde hesaplanan ortalama hatalarının oldukça düşük, ki-kare değerlerinin de 0,05 düzeyinde tablo değerinden küçük olduğu görülmüştür. Elde edilen bu bulgulara dayanarak iç tutarlılığın sağlanmış olduğu ve örnekleme dahil edilen öğrenci yargılarının güvenilir olduğu söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin kararlarında tutarlı olduğu ve aynı zamanda kullanılan ölçekleme yönteminin kullanılan verilerle uygun olduğu söylenebilir.

İç tutarlılık sağlandığı için tüm öğrenciler ve her bir sınıf seviyesi için hesaplanan ölçek değerleri yorumlanabilir ve anlamlı değerler olarak ele alınmıştır. Bu ölçek değerleri kullanılarak araştırma problemlerine ilişkin çözümlene, karşılaştırma ve yorumlama işlemleri tamamlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda ölçek değerleri sıralanmış, karşılaştırmaya imkan tanınması için bir ortak tabloda gösterilmiş ve sıralamalar arasındaki ilişki Spearman'ın sıra farkları korelasyonu ile hesaplanmıştır. Son adımda ise elde edilen korelasyon değerleri arasındaki fark Fisher'in Z dönüşümü ile test edilmiştir.

3. BULGULAR ve YORUM

Araştırmanın bulguları alt problemlere bağlı olarak sıralanmıştır

3.1. İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının mesleği tercih etmelerini etkileyen faktörlere verdiği önem sırası nasıldır?

İlköğretim matematik öğretmeni adaylarının matematik öğretmenliğini seçmelerinde etkili olan faktörlere ilişkin sıralamaları uygun teknikle analiz edilmiş ve her bir faktör

için ölçek değeri hesaplanmıştır. Her bir faktör için hesaplanan ölçek değerleri Tablo-2’de verilmiştir.

Tablo 2.

Öğretmen adaylarının matematik öğretmenliğini seçmelerinde etkili olan faktörlere ilişkin ölçek değerleri

Faktörler	Ölçek değerleri	Sırası
Sağlayacağı olanakları	0,484	5
Bazı alanlara göre öğrenimin daha kolay olması	0,331	8
Karşılaşılan öğretmen modelleri	0,540	4
Yerleştirme puanımın yetmesi	0,593	2
İdealimdeki meslek olması	0,585	3
Kişiliğime uygun olması	0,906	1
Kendimi geliştirmeye olanak tanıması	0,340	7
“Kutsal” bir meslek olması	0,471	6
Geleneksel öğretmenlerin yerini alma isteği	0	10
Ailemin istemesi	0,195	9

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adayları tarafından ilköğretim matematik öğretmenliğini seçmede en çok etkili olduğu düşünülen özelliğin “kişiliğime uygun olması” faktörü olduğu görülmüştür. Kişiliğime uygun olması faktöründen sonra “yerleştirme puanımın yetmesi, idealimdeki meslek olması, karşılaşılan öğretmen modelleri, sağlayacağı olanaklar, 'kutsal' bir meslek olması, kendimi geliştirmeye olanak tanıması, bazı alanlara göre öğrenimin daha kolay olması, ailemin istemesi ve geleneksel öğretmenlerin yerini alma isteği” faktörleri sıralanmıştır. Başta belirlenen on özellikten en az dikkate alınan özelliğin “geleneksel öğretmenlerin yerini alma isteği” faktörü olması dikkat çekici bir sonuç olabilir.

3.2. İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının mesleği tercih etmelerini etkileyen faktörlere verdiği önem sırası sınıf düzeyine göre nasıldır?

İlköğretim matematik öğretmeni adaylarının her bir sınıf düzeyinde öğretmenliği tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin sırasının değişip değişmediğini belirlemek için tüm grup için yapılan analizler her bir sınıf seviyesi için tekrar edilmiştir. Karşılaştırmayı kolaylaştırmak bakımından hem sınıf düzeyleri için yapılan analizler hem de tüm grup için yapılan analizler bir arada sunulmuştur. Sınıf düzeylerine göre faktörler için elde edilen ölçek değerleri Tablo 3’de görülmektedir.

Tablo 3.*Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Seviyesine ve Genele Göre Elde Edilen Ölçek Değerleri*

Özellikler	1. sınıf		2. sınıf		3. sınıf		4. sınıf		Genel	
	Ölçek değeri	Sıra	Ölçek değeri	Sıra	Ölçek değeri	Sıra	Ölçek değeri	Sıra	Ölçek değeri	Sıra
Sağlayacağı olanakları	0,793	4	0,408	8	0,428	6	0,372	4	0,484	5
Bazı alanlara göre öğrenimin daha kolay olması	0,648	6	0,434	7	0,233	8	0,153	9	0,331	8
Karşılaşılan öğretmen modelleri	0,589	7	0,713	3	0,586	3	0,444	3	0,540	4
Yerleştirme puanının yetmesi	0,849	2	0,673	5	0,463	4	0,503	2	0,593	2
İdealimdeki meslek olması	0,836	3	0,751	2	0,715	2	0,256	5	0,585	3
Kişiliğime uygun olması	1,243	1	1,030	1	0,999	1	0,565	1	0,906	1
Kendimi geliştirmeye olanak tanınması	0,520	8	0,509	6	0,264	7	0,224	7	0,340	7
“Kutsal” bir meslek olması	0,694	5	0,704	4	0,434	5	0,242	6	0,471	6
Geleneksel öğretmenlerin yerini alma isteği	0	10	0	10	0,105	9	0	10	0	10
Ailemin istemesi	0,484	9	0,207	9	0	10	0,165	8	0,195	9

Tablo 3’de verilen değerler incelendiğinde birinci sınıftaki öğretmen adayları için matematik öğretmenliğini seçmede en çok etkili olduğu düşünülen özelliğin “kişiliğime uygun olması” faktörü olduğu görülmektedir. Kişiliğime uygun olması faktöründen sonra “yerleştirme puanının yetmesi, idealimdeki meslek olması, sağlayacağı olanakları, ‘kutsal’ bir meslek olması, bazı alanlara göre öğrenimin daha kolay olması, karşılaşılan öğretmen modelleri, kendimi geliştirmeye olanak tanınması, ailemin istemesi ve geleneksel öğretmenlerin yerini alma isteği” şeklinde sıralanmıştır. Birinci sınıftaki öğretmen adaylarının önem sıralaması tüm grubun önem sıralamasıyla ilk üç ve son iki sıradaki faktörler bakımından benzerlik taşımaktadır ancak aradaki faktörlere ilişkin sıralarda farklılaşma gözlenmektedir.

Tablo 3’de verilen değerler ikinci sınıflar için incelendiğinde matematik öğretmenliğini seçmede en çok etkili olduğu düşünülen özelliğin “kişiliğime uygun olması” faktörü olduğu görülmektedir. Kişiliğime uygun olması faktöründen sonra, “idealmdeki meslek olması, karşılaşılan öğretmen modelleri, 'kutsal' bir meslek olması, yerleştirme puanının yetmesi, kendimi geliştirmeye olanak tanınması, bazı alanlara göre öğrenimin daha kolay olması, sağlayacağı olanakları, ailemin istemesi ve geleneksel öğretmenlerin yerini alma isteği” faktörleri sıralanmıştır. İkinci sınıftaki öğretmen adaylarının önem sıralaması tüm grubun önem sıralamasıyla birinci ve son iki sıradaki faktörler bakımından benzerlik taşımaktadır ancak diğer faktörlere ilişkin sıralarda farklılaşma gözlenmektedir.

Tablo 3’deki değerler üçüncü sınıflar bakımından incelendiğinde matematik öğretmenliğini seçmede en çok etkili olduğu düşünülen özelliğin “kişiliğime uygun olması” faktörü olduğu görülmektedir. Kişiliğime uygun olması faktöründen sonra, “idealmdeki meslek olması, karşılaşılan öğretmen modelleri, yerleştirme puanının yetmesi, 'kutsal' bir meslek olması, sağlayacağı olanakları, kendimi geliştirmeye olanak tanınması, bazı alanlara göre öğrenimin daha kolay olması, geleneksel öğretmenlerin yerini alma ve ailemin istemesi” faktörleri sıralanmıştır. Üçüncü sınıftaki öğretmen adaylarının önem sıralaması tüm grubun önem sıralamasıyla birinci, yedinci ve sekizinci sıradaki faktörler bakımından benzerlik taşımaktadır ancak diğer faktörlere ilişkin sıralarda farklılaşma gözlenmektedir.

Tablo 3’deki değerler dördüncü sınıflar için incelendiğinde matematik öğretmenliğini seçmede en çok etkili olduğu düşünülen özelliğin “kişiliğime uygun olması” faktörü olduğu görülmüştür. Kişiliğime uygun olması faktöründen sonra, “yerleştirme puanının yetmesi, karşılaşılan öğretmen modelleri, sağlayacağı olanakları, idealmdeki meslek olması, ‘kutsal’ bir meslek olması, kendimi geliştirmeye olanak tanınması, ailemin istemesi, bazı alanlara göre öğrenimin daha kolay olması, geleneksel öğretmenlerin yerini alma” faktörleri sıralanmıştır. Dördüncü sınıftaki öğretmen adaylarının önem sıralaması tüm grubun önem sıralamasıyla birinci, ikinci, altıncı, yedinci ve onuncu sıradaki faktörler bakımından benzerlik taşımaktadır ancak diğer faktörlere ilişkin sıralarda farklılaşma gözlenmektedir.

3.3.İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının mesleği tercih etmelerini etkileyen faktörlere verdiği önem sırası sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 3’de verilen ölçek değerlerindeki farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını belirlemek için sıralara arasındaki ilişki Spearman-Brown sıra farkları korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Sınıf düzeyleri ve tüm gruptaki faktör sıralarına ilişkin hesaplanan korelasyon değerleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4.
Farklı sınıflara ve tüm gruba göre belirlenen faktör sıraları arasındaki korelasyon değerleri

	1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	Genel
1. sınıf	1				
2. sınıf	0,709**	1			
3. sınıf	0,806**	0,939**	1		
4. sınıf	0,806**	0,733**	0,855**	1	
Genel	0,903**	0,842**	0,939**	0,952**	1

** p < 0,05

Tablo 4 incelendiğinde tüm korelasyonların pozitif ve yüksek olduğu görülmektedir. Tüm korelasyonların 0,05 düzeyinde istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara dayanarak hem sınıflar hem de tüm grup için faktör sıralamalarında önemi bir benzerlik olduğu yorumu yapılabilir. Faktör sıraları arasındaki ilişkinin en düşük olduğu sınıflar birinci ve ikinci sınıflarken, faktör sıraları arasındaki ilişkinin en yüksek olduğu sınıflar ikinci ve üçüncü sınıflardır. Sınıf düzeyindeki faktör sıralamasının tüm grup sıralaması ile uyumu incelendiğinde en yüksek korelasyon tüm grupla dördüncü sınıf sıralaması arasında, en düşük korelasyon tüm grupla ikinci sınıf arasında gözlenmektedir. Korelasyonlar arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak önemli olması sıralamalar arasındaki farklılıkların önemi hakkında bilgi verebileceği fikrinden hareketle, korelasyonlar arasında önemli fark olup olmadığını belirlemek için Fisher'in Z dönüşümünden yararlanılmıştır. Yapılan analiz sonucu en büyük (0,925) ve en küçük (0,709) korelasyonlar arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olmadığı belirlenmiştir. (p=0,0891). Bu sonuca dayanarak sınıf düzeyinde ve tüm grupta faktörlere verilen önem sıraları arasında anlamlı bir farkın olmadığı, sıraların oldukça benzer olduğu söylenebilir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Nitelikli öğretmen yetiştirme sürecinde, öğretmen adaylarının meslek tercihini etkileyen faktörlerin daha ayrıntılı incelenerek altında yatan muhtemel sebeplerin araştırılması gerekmektedir. Bu çalışma kapsamında ele alınan ilköğretim matematik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini neden seçtiklerinin belirlenmesi eğitim fakültesi ilköğretim matematik öğretmenliği yetiştirme programlarına yön vermesi açısından önemli olacağı düşünülmektedir. Bu düşünceden yola çıkarak ilköğretim matematik öğretmen adaylarının bu mesleği tercihlerinde etkili olan faktörler sıralama yargılarıyla belirlenmiştir.

İlköğretim matematik öğretmen adaylarının tüm grupta ve her bir sınıf düzeyinde “kişiliğime uygun olması” faktörünü birinci sırada faktör olarak gördükleri araştırmanın ulaştığı önemli sonuçlardan biridir. Literatür incelendiğinde benzer bulguların ulaşıldığı çalışmalara rastlanmaktadır (Özsoy vd, 2010; Şara ve Kocabaş, 2012; Tataroğlu, Özgen ve Alkan, 2011). Övet (2006) öğretmen adaylarının meslek tercihlerini bilinç, güvence, ideal ve etkilenme faktörlerine göre incelediği çalışmasında bu faktörlerden en çok

açıklayıcılığa sahip olan faktörün bilinç olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu sonuçlara dayanarak ilköğretim matematik öğretmenliğinin bilinçli bir şekilde tercih edildiği söylenebilir. Özsoy vd (2010) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının % 67,6'sının öğretmenliği bilinçli olarak seçtiklerini belirlenmiştir. Tataroğlu, Özgen ve Alkan (2011) ise birinci sınıf öğretmen adaylarının matematik öğretmenliğini kendilerine uygun bir meslek olduğunu düşündükleri için tercih ettiklerini ortaya çıkartan bir çalışma gerçekleştirmiştir. Benzer şekilde Şara ve Kocabaş (2012) öğretmenlik mesleğini kendine uygun olma seçeneğini birinci sırada ele almışlardır. Bu anlamda ortaya çıkan sonuçlar literatür ile uyumludur.

Dikkat çeken bir diğer bulgu ise birinci sınıf, dördüncü sınıf ve genel durumda yerleştirme puanının yetmesi seçeneğinin ikinci sırada seçilmesidir. İkinci sınıf öğrencileri beşinci sırada, üçüncü sınıf öğrencileri ise dördüncü sırada seçmişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih ederken yerleştirme puanını dikkate aldıkları söylenebilir. Ancak öğretmenlik mesleği toplumsal sorumluluğun yükünü taşıması açısından bilinçli seçim gerektiren bir meslektir (Özsoy vd, 2010). Bunun için adayların bilinçli bir şekilde meslek seçmelerini sağlayacak düzenlemeler yapılması daha fazla önem kazanmaktadır.

Çalışmada öğretmen adaylarının tercihlerini etkileyen ilk ve son tercihlerinin sınıf seviyesine göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır. Öğretmen adayları hep ilk sırada kişiliğine uygun olması tercihini ifade ederken, son sırada geleneksel öğretmenlerin yerini alma isteğini tercih etmişlerdir. Sadece üçüncü sınıf öğrencilerin bu seçeneği dokuzuncu sırada tercih etmiştir. Çermik, Doğan ve Şahin (2010) sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen yetiştirme sürecine giriş ve çıkış aşamasındaki meslek tercih sebeplerini incelediği çalışmasında mesleğe girişte; sırasıyla çıkarıcı, dışsal, içsel ve özgeci etkenlerin olduğu, mezun olma aşamasında ise dışsal etkenlerin azaldığını, içsel ve özgeci etkenlerin arttığı ifade edilmiştir. Bu anlamda bu çalışmada elde edilen bulgular sözü edilen araştırma sonuçları ile uyumsuzdur.

Özbek (2007) ile Boz ve Boz (2008) gerçekleştirdikleri çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercihlerinde bazı faktörlerin daha ön planda olduğunu ifade etmişlerdir. Özbek (2007) kişisel faktörlerin ekonomik ve sosyal faktörlere göre daha etkili olduğunu ifade ederken, Boz ve Boz (2008) bu sıralamayı özgeci, içsel ve dışsal nedenler olarak yapmıştır. Gerçekleştirilen çalışmada öğretmen adaylarının birinci tercihlerinin “kişiliğine uygun olması” seçeneğini olması ile “idealimdeki meslek olması” gibi içsel nedenlerin daha üst sıralarda seçildiği düşünüldüğünde bulguların literatür ile uyumlu olduğu söylenebilir.

Boz ve Boz (2008) kimya ve matematik öğretmen adaylarının mesleği tercih ederken %77'sinin dış etkenlerden dolayı, %72'sinin ise içsel nedenlerden dolayı tercih ettiğini ifade etmektedir. Mesleği tercih edenlerin etki sıralaması incelendiğinde ise özgeci, içsel ve dışsal nedenler olarak sıralanmıştır. Yapılan bu çalışmada ise içsel nedenlerden olan

kişiliğine uygun olması, idealimdeki meslek olması gibi içsel nedenlerin daha üst sıralarda olduğu gözlenmiştir.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının matematik öğretmenliğini neden tercih ettiklerinin çeşitli açılardan incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın sadece Hacettepe Üniversitesindeki öğretmen adayları ile gerçekleştirildiği düşünüldüğünde başka üniversitelerde bu durumun nasıl şekillendiğinin belirlenmesi bu konuda ileride araştırma yapmak isteyen araştırmacılar için öneri olarak sunulabilir. Bunun yanında bu çalışmada sadece 10 faktör seçilmiştir. Faktör sayısı daha fazla seçilerek çalışmanın tekrar edilmesi önerilebilir. Öğretmen adaylarının neden öğretmenlik mesleğini seçtiklerinin belirlenmesinin öğretmen eğitimine yön verme açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Altıntaş, E. (1999). Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümü Birinci ve Dördüncü sınıf öğrencileri ve ilkokul öğretmenlerinin İlkokul öğretmenliği mesleğini Algılamaları arasındaki fark. 4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi bildirileri, 1, Eskişehir
- Baykul, Y., ve Turgut, F. (1992). Ölçme Teknikleri. Ankara: ÖSYM yayınları.
- Boz, Y., ve Boz, N. (2008). Kimya ve matematik öğretmen adaylarının öğretmen olma nedenleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 16(1), 137-144
- Bursal, M., ve Buldur, S. (2013). Fen Bilgisi Öğretmen adayları için öğretmenlik tercih nedenlerini derecelendirme ve geleceğe yönelik beklentiler ölçmeleri geliştirme çalışması. Turkish Journal of Teacher Education, 2(1), 47-64
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(2), 207-237
- Çermik, H., Doğan, B. ve Şahin, A. (2010). Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının Öğretmenlik mesleğini tercih sebepleri, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(2), 201-212
- Erden, M. (2005). Öğretmenlik mesleğine giriş. İstanbul: Epsilon yayıncılık
- Guilford, J. P. (1954). Psychometrics Methods. New York: Mc Graw-Hill Book Co.
- Hacıömeroğlu, G. ve Şahin-Taşkın, Ç. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih sebepleri, 1. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, 01-03 Mayıs, 10 Mayıs 2014 tarihinde <http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/323/.pdf> adresinden alınmıştır.
- Kan, A. (2008). Psikolojik değişkenleri ölçmek için kullanılan ölçmeleme yaklaşımları üzerine bir karşılaştırma, Eğitimde Kuram ve Uygulama, 4(1), 2-18

- Karadağ, R. (2012). Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ve öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7(2), 44-66.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kılcan, B., Keçe, B., Çepni, O, ve Kılınç, Ç, A. (2014) Prospective teachers' reasons for choosing teaching as a profession. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(1), 69-80
- Kuzgun, Y. (2008). *Meslek Seçiminde Bilinmesi gerekenler*, Ösym yayınları, Ankara
- Şara, P. ve Kocabaş, A. (2012). Sınıf öğretmenliği adaylarının sınıf öğretmenliğini tercih nedenleri ve aldıkları eğitimle ilgili görüşleri. *Turkish International Journal of Special Education and Guidance& Counseling*, 1(2), 8-17
- Tataroğlu, B., Özgen, K. ve Alkan, H. (2011). Matematik öğretmen adaylarının Öğretmenliği tercih nedenleri ve beklentileri, 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 27-29 April 2011, 998-1006
- Övet, O. (2006). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Özbek, R. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde kişisel, ekonomik ve sosyal faktörlerin etkililik derecelerine ilişkin algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 145-159
- Özsoy, G., Özsoy, S., Özkara, Y. ve Memiş, A. (2010). Factors affecting pre-service teachers' choice of teaching as a profession. *Elementary Education Online*, 9(3), 910-921

EXTENDED ABSTRACT

For the individual profession, is an important factor to meet the diverse needs and perspectives about life in the process of formation. If you didn't select an appropriate occupation this can cause negative impact involves professional dissatisfaction (Altıntaş, 1999; Kuzgun, 2008). In this sense, perhaps these negative situations one of the professions most affected communities is a teacher. The teaching profession in addition to social, cultural, economic, scientific and technological dimension requires knowledge is a professional field that requires special expertise (Erden, 2005). In the process of socialization of individuals integrate into society and the growth of skilled manpower why they chose the teaching profession emerges as a condition to be examined (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005; Çermik, Doğan ve Şahin, 2010). Because, in order to train qualified teachers' point of view against the professional is very important (Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın, 2009; Şara ve Kocabaş, 2012).

When reviewing the literature pre-service teacher studying in various branches, it was determined that studies investigating reasons why they choose the teaching profession. (Övet, 2006; Özbek, 2007; Boz ve Boz, 2008; Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın, 2009; Tataroğlu, Özgen ve Alkan, 2010; Özsoy, Özsoy, Özkara ve Memiş, 2010; Karadağ, 2012; Şara ve Kocabaş, 2012; Bursal ve Buldur, 2013; Kılcan, Keçe, Çepni ve Kılınç, 2014). It was observed that pre-service middle school mathematics teachers are evaluated together with other branches of teachers and has been observed that focus on the general factor (Övet, 2006; Uzbek, 2007; Boz ve Boz, 2008; Kılcan vd, 2014). Only a study conducted with pre-service middle school mathematics teachers have been identified (Tataroğlu, Özgen ve Alkan, 2010). Thus, it seems to be the need pre-service middle school mathematics teachers choose their profession specific examination of the causes and by grade level to assess whether a change. Based on this requirement the aim of research to elucidate the reasons teachers choose to study in pre-service middle school mathematics teachers to determine whether changes depending on grade level. For this purpose, respond was sought to the following questions;

1-How is the order of importance of pre-service middle school mathematics teachers that factors affecting the profession of choose ?

2-How is the grade level of importance of pre-service middle school mathematics teachers that factors affecting the profession of choose ?

3-Does it vary according to grade level of importance of pre-service middle school mathematics teachers that factors affecting the profession of choose ?

To respond to this problem, survey model was adopted and research groups in academic year 2013-2014 consisted of 144 students studying at Ankara Hacettepe University Department of Elementary Mathematics Education. The measurement tool was prepared by the researchers. While a measurement tool is developing, the literature has been examined several articles were used in the revised scale (Övet, 2006; Uzbek, 2007; Boz ve Boz, 2008; Bursal ve Burdur, 2013). Starting from here a question pool has been created. 10 expression (factor) are selected which is judged to be more effective, compared to others prefer teaching elementary mathematics benefiting from the opinion of 3 experts in the field and considering the results of the research

literature from the question pool. According to some areas 10 factors used in the measurement instrument "will provide facilities, as learning is easier, teachers faced models, score enough of my placement, be my ideal profession, my personality is appropriate, to allow myself to develop, being a "sacred" profession, to replace the traditional teacher request and the family's wishes "

In order to determine the degree of importance of the factors which is taken into measuring tool, by scaling with the rank-order judgments scaling approach was used. Observers, are given all of k stimulus and are asked to rank these stimuli. Based on observer judgments obtained here the scale values are determined (Kan, 2008). The obtained values of the scale offer to determine the degree of importance of express and according to the other statements in ranking place.

To interpretate of scale value and to be meaningful scaling assumptions must be provided its control. However, it is done by looking at whether or not errors and internal consistency values are desirable level (Turgut and Baykul, 1992). The average error value for this study, data was obtained 0.004824. The average error can be said to be very small relatively. Average error calculated on the value of chi-square values is calculated as the $X^2 = 5.053934$. Chi-square value of 0.05 significance level that was obtained and for 36 degrees of freedom was found to be smaller than the table. ($X^2 = 5.053934 < X^2$ Table (0.05, 30) = 43.773, X^2 Table (0.05, 40) = 55.76). In the light of these findings which was obtained it can be said that through the provision of scaling assumptions the internal consistency of the data and the ranking it can be said judgments are reliable. Besides it can be said that students are consistent in their decisions the scaling method used in accordance with the data.

Because internal consistency achieved for all students and each grade level scale values calculated can be interpreted as meaningful values were determined. Using this scale value analysis related to the research problem comparison and interpretation have been completed. For purposes of this scale values ranked, for allowing for comparison and shown in a common table and the relationship between Spearman's rank order correlation was calculated by difference. In the last step the difference between the obtained correlation values were tested by Fisher's Z transformation.

The first research problems data showed that pre-service middle school mathematics teachers thought to be most effective in selecting the feature "my personality is appropriate". After ranking score enough of my placement, be my ideal profession, teachers faced models, will provide facilities, being a "sacred" profession, to allow myself to develop, as learning is easier, the families wishes and to replace the traditional teacher request.

The second research problem based on the data in the classes taught preferred levels and the first factor in the whole group "my personality is appropriate" factor is elected. The last factor, however, it is determined except in the third class "to replace the traditional teacher request." All groups in each class ranking factors when examining the similarities between the rankings in the number of queued factor 1st grade and 4th grade than the entire group is very similar to each other (in the same five factors) has emerged.

Based on the research problem gives the third grade level examined the differentiation status of the scale value when it is seen that all correlations are positive and high. Based on these results both for the entire group classes as well as similarities can be said that an important factor in the rankings. Well as the relationship between the factors is the lowest classifies the first and second classes, the relationship between the factors is the highest order of the second and third classes. When examining compliance with ranking by all groups of grade-level factors the highest correlation with the whole group of fourth-grade ranking lowest correlation is observed between the second class with the whole group. In order to determine whether significant differences in correlations Fisher's Z transformation was performed, analyzed the largest (0.925) and the smallest (0.709) of the difference between correlations showed that there was a statistically significant ($p = 0.0891$). Based on these result there isn't a significant difference between grade level and the importance given to the entire group as the factor can be said. It can be said that ranks are quite similar.

In the whole group of pre-service middle school mathematics teachers at each grade level "my personality is appropriate" factor that is seen as the first place is one of the important results of the study reaches. When reviewing the literature similar findings have been found to work is achieved . (Özbek, 2007; Özsoy vd, 2010; Tataroğlu, Özgen ve Alkan, 2011; Şara ve Kocabaş, 2012). In addition, first-class, fourth grade, and general "score enough of my placement" option is selected the second row. Second grade students in fifth, third grade students chose the fourth to this section. In general, when assessed while pre-service teachers' preferences, it can be said that the placement scores are considered.

In this study, the first and last choice affect student teachers' preferences did not differ according to the level of the class has emerged. When expressing my personality is appropriate, pre-service teacher always the first choice.They have chosen in the last row desire to take the place of traditional teacher. Only the third grade students have chosen this option ninth. In this sense,the results obtained in this study mentioned with.research results are at odds (Çermik, Doğan ve Şahin, 2010).

Judging from the results ,when carried out only considered with Hacettepe University pre-service teacher in other universities how this situation designed to determine recommendations for future researchers who want to do research can be presented. Furthermore only a factor of 10 is chosen in this study. It can be suggested that repeating studies selecting the more number of factors.